

ОВСЯННИКОВ Є. С.,
здобувач кафедри фінансового права
(Університет державної фіскальної служби України)

УДК 347.73

МІСЦЕ СТАДІЇ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ В ЧАСТИНІ ВИДАТКІВ У СТРУКТУРІ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Статтю присвячено аналізу природи виконання бюджетів за видатками як стадії бюджетного процесу. Розкрито правовий аспект поняття «бюджетний процес», представлено внутрішню структуру бюджетного процесу за бюджетним законодавством України. Визначено місце стадії виконання бюджетів в частині видатків у структурі вітчизняного бюджетного процесу.

Ключові слова: бюджет, бюджетний процес, стадія бюджетного процесу, видатки бюджету, стадія виконання бюджету за видатками.

Статья посвящена анализу природы исполнения бюджетов по расходам как стадии бюджетного процесса. Раскрыт правовой аспект понятия «бюджетный процесс», представлена внутренняя структура бюджетного процесса по бюджетному законодательству Украины. Определено место стадии исполнения бюджетов в части расходов в структуре отечественного бюджетного процесса.

Ключевые слова: бюджет, бюджетный процесс, стадия бюджетного процесса, расходы бюджета, стадия исполнения бюджета по расходам.

This article analyzes the nature of budgets expenditures as a stage of the budget process. The legal aspect of the term “budget process” is disclosed, the internal structure of budget process under the budget legislation of Ukraine is presented. The place of stage of budget execution in terms of budget expenditures in the structure of the national budget process is determined.

Key words: budget, budget process, stage of budget process, budget expenditures, stag of budget execution by expenditures.

Вступ. Із правового погляду видатками бюджету є двосторонні бюджетні правовідносини, що виникають щодо здійснення програм та заходів, передбачених законом (рішенням) про бюджет на відповідний рік на виконання державою та місцевим самоврядуванням своїх функцій. З такою метою на стадії виконання бюджетів відбувається рух грошових коштів бюджетів з єдиного казначейського рахунку до розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, що характеризується кількісними, строковими та цільовими параметрами, порушення яких спричинює настання визначеної законодавством відповідальності.

Водночас бюджетні видатки є матеріальною категорією – як грошові кошти бюджетів. У такому розумінні бюджетні видатки не є якимось усталеним явищем, що існує як раз і назавжди визначена категорія. Навпаки, вони уособлюють у собі рухливість і динамічність публічної фінансової діяльності держави, є певним зв'язком між статичною правовою формою та мінливим економічним змістом. Такі відносини розвиваються в межах бюджетного процесу та, передусім, такої важливої його стадії, якою є виконання бюджету. Тому спробуємо дослідити місце стадії виконання бюджету, розглядуваної з боку здійснення видатків, у цілісній структурі бюджетного процесу.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття змісту поняття «бюджетний процес», з'ясування внутрішньої структури бюджетного процесу за бюджетним законодавством України та визначення місця стадії виконання бюджетів у частині видатків у структурі вітчизняного бюджетного процесу.

Результати дослідження. Важливо мати на увазі, що бюджетний процес як правовий інститут складається здебільшого із процесуальних бюджетно-правових норм, однак базується він все ж таки на матеріальних нормах бюджетного права. Це є закономірним. Як доречно зазначала Л.К. Воронова: «Бюджетний процес є відбиттям фінансової діяльності, як свого роду управлінської діяльності, і формою реалізації норм матеріального бюджетного права <...>. Процес у галузі бюджету є необхідним порядком реалізації матеріальних бюджетних норм, також як і в цивільному і кримінальному проце-

сах, де реалізація матеріальних правових норм може відбуватися тільки через певний процесуальний порядок» [1, с. 123 – 124]. Таке розуміння цілком узгоджується з розповсюдженим в юридичній науці підходом, відповідно до якого, будь-яка матеріальна галузь права вимагає процедурних форм реалізації її норм [2, с. 43]. Тож, наявність у складі бюджетного права такого особливого інституту, яким є бюджетний процес, – очевидна необхідність, адже бюджетний процес слугує головним інструментом реалізації матеріальних бюджетно-правових норм.

Бюджетний процес традиційно відносять до процесуальних інститутів бюджетного права, що є логічним навіть виходячи з його назви, яка безпосередньо містить мовну категорію «процес». У тлумачному словнику Т.Ф. Єфремової зазначено, що процес – це «перебіг, хід якого-небудь явища, а також сукупність послідовних дій, спрямованих на досягнення певного результату» [3, с. 94]. Отже, у найзагальнішому розумінні, процес у бюджетному праві є сукупністю дій у сфері бюджету, що спрямована на досягнення мети бюджетного права – регулювання й охорону бюджетних відносин, що водночас передбачає реалізацію бюджетом своїх функцій. Таку думку поділяла і Л.К. Воронова, яка в контексті бюджетного процесу зазначала, що «державна організує і впорядковує суспільні відносини в галузі бюджету, в особі компетентних органів проводить складання, розгляд, затвердження і виконання його. Ця діяльність являє собою процедурно-процесуальну форму, завдяки якій здійснюються демократичні науково обґрунтовані принципи управління в нашій країні» [1, с. 123]. У такому сенсі очевидно, що бюджетний процес стає головним засобом організації та впорядкування бюджетних відносин.

Водночас, розуміючи бюджетний процес як один із центральних процесуальних інститутів бюджетного права, треба мати на увазі, що він не складається лише із процесуальних бюджетно-правових норм. Із таких позицій варто критично підійти до думки Н.І. Хімчевої, яка з приводу сутності бюджетного процесу писала, що «на відміну від деяких інших галузей права, фінансове право концентрує в єдиній сукупності матеріальні й процесуальні норми. Його розділи та інститути, як правило, в єдності представляють матеріальні й процесуальні норми. Виключенням є бюджетне право, в якому від матеріальних норм досить чітко відокремлюється сукупність норм, що регулює бюджетний процес» [4, с. 57]. Важко погодитись із таким висновком вченої, адже за будь-якого ступеня деталізації бюджетного права – чи то окремо взятої бюджетно-правової норми, чи то простого або складного його інституту – існують як процесуальні, так і матеріальні бюджетно-правові норми, що взаємодіють між собою в певній пропорції.

Така врівноваженість між матеріальним і процесуальним початками в межах бюджетного права легко простежується під час аналізу чинного Бюджетного кодексу України [5]. У ньому викладенню порядку дій учасників бюджетного процесу на кожній бюджетно-процесуальній стадії передують чітко закріплені принципи бюджетної системи України, структура бюджету, стадії бюджетного процесу та повноваження його учасників. І тільки після врегулювання таких основоположних питань вітчизняний законодавець переходить до безпосереднього визначення алгоритму діяльності учасників бюджетного процесу під час вирішення конкретних завдань бюджетного процесу та його стадій, а з ними і поетапного розвитку бюджетних правовідносин.

Утворення й існування такого порядку коментувала Л.К. Воронова, яка зазначала, що процес є формою життя закону, оскільки матеріальне право має свої необхідні, властиві йому процесуальні форми [1, с. 123]. За цих обставин існування процесуальних норм можливе лише після закріплення необхідної сукупності матеріальних норм. Все це добре демонструється та пояснюється через категорію процесуальної форми. Як підкреслював М.В. Цвік, процесуальна форма належить до числа головних чинників, які систематизують юридичну діяльність. Вона закладає програму, алгоритм юридичної діяльності, забезпечує порядок, чітко орієнтований рух суб'єктів та учасників до наміченої цілі [6, с. 403]. Дійсно, без належного процесуального оформлення не можна здійснити повноваження учасників бюджетно-процесуальної діяльності, водночас саме такі їхні повноваження є тими матеріальними нормами інституту бюджетного процесу, що формують його фундамент та серцевину і які розвиваються у відповідній процесуальній формі.

Розвиток норм матеріального права в межах процесуальної форми здійснюється за двома напрямками. Щодо зазначеного відповідні спостереження були зроблені радянським вченим М.С. Строговичем, який із приводу наявності внутрішньої структури юридичного процесу писав, що кожен різновид процесу складається з двох елементів: по-перше, заснованої на законі діяльності органів; по-друге, правовідносин між такими органами й особами, на яких поширюється така діяльність [7, с. 20]. У системній дії таких двох складових процесу й відбувається управління бюджетними коштами, що в п. 49 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України визначено як сукупність дій учасника бюджетного процесу відповідно до його повноважень, пов'язаних із формуванням та використанням бюджетних коштів, здійсненням контролю за дотриманням бюджетного законодавства, які спрямовані на досягнення цілей, завдань і конкретних результатів своєї діяльності та забезпечення ефективного, результативного та цільового використання бюджетних коштів [5].

Як бачимо, управління бюджетними коштами безпосередньо стосується процесу реалізації бюджетних повноважень учасників бюджетного процесу. Водночас таке управління стає одією з найпомітніших частин інституту бюджетного процесу і саме управління бюджетними коштами, а не весь бюджетний процес, складається, майже без виключення, з бюджетно-процесуальних норм.

Бюджетний же процес як правове явище є ширшим за обсягом і його сфера фактично дорівнює відносинам, на які поширюється дія всіх норм Бюджетного кодексу України. Така діалектика простежується, якщо дослідити зміст ст. 1 Бюджетного кодексу України «Відносини, що регулюються Бюджетним кодексом України» та офіційне визначення бюджетного процесу, надане у ст. 2 Кодексу. Так, відповідно до ст. 1, Бюджетним кодексом України регулюються відносини, які виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства, і питання відповідальності за порушення бюджетного законодавства, а також визначаються правові засади утворення та погашення державного і місцевого боргу [5]. П. 10 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України бюджетний процес визначено як «регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства» [5]. Оскільки в Бюджетному кодексі України існують як процесуальні, так і матеріальні бюджетно-правові норми, то зазначене є зайвим доказом того, що бюджетний процес складається одночасно як із процесуальних, так і з матеріальних бюджетно-правових норм. Останні закріплені в певній пропорції і взаємодіють між собою за правилом вихідного закріплення принципів бюджетної системи, повноважень учасників бюджетного процесу, а також структури бюджетного процесу, що зроблено через матеріальні норми бюджетного права, з наступним визначенням алгоритму дій і порядку реалізації таких повноважень, що відбувається за безпосередньої участі процесуальних норм бюджетного права.

У такому контексті помітний науковий інтерес викликає дослідження змісту поняття «бюджетний процес». Нами вже було наведено його офіційне визначення за чинним Бюджетним кодексом України як регламентованого бюджетним законодавством процесу складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства [5]. Проте таке визначення бюджетного процесу є дещо спрощеним вираженням згаданого явища, яке не дає розуміння всіх його істотних ознак.

За таких обставин на допомогу приходить правова доктрина. Так, Ю.С. Шемшученко розглядає бюджетний процес як передбачену законодавством діяльність відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування зі складання, розгляду, затвердження і виконання державного та місцевих бюджетів [8, с. 293]. Порівняно із законодавчим визначенням бюджетного процесу, в цьому разі вказано на основних суб'єктів бюджетного процесу – відповідні державні органи й органи місцевого самоврядування. Однак, щодо стадій бюджетного процесу, які є відображенням його структури, невіправдано виключено етап складання та затвердження звіту щодо виконання відповідного бюджету.

Схожі вади має і визначення бюджетного процесу за Б.Д. Гаврилишиним, який розумів його як регламентовану законом діяльність органів державної влади і місцевого самоуправління з формування (складання, розгляду, затвердження) та виконання бюджету [9, с. 128]. У такому визначенні ми бачимо можливість ще більшого скорочення стадій бюджетного процесу, що наставатиме за умови об'єднання етапів складання, розгляду та затвердження бюджету до загальної стадії його формування. Однак така стадія формування містить у своєму складі зовсім різні якісні стани бюджету: від етапу його існування як проекту бюджету до офіційно затвердженого представницьким органом закону або рішення про бюджет. Крім того, на кожній із таких стадій долучаються різні за своєю природою та функціями органи державної влади або місцевого самоврядування – від суто виконавчих, а саме – Кабінету Міністрів України та Міністерства фінансів України, що відповідають за складання проекту бюджету, до представницьких в особі Верховної Ради України та відповідних місцевих рад. Тому ми не підтримуємо таке спрощення внутрішньої структури бюджетного процесу в розрізі його стадій.

На витоки бюджетного процесу як однієї з форм юридичного процесу звертає увагу при викладенні змісту поняття «бюджетний процес» ще один вітчизняний вчений – В.Д. Чернадчук. Науковець пропонує визначення бюджетного процесу як виду юридичного процесу, який являє собою сукупність правових форм діяльності уповноважених бюджетним законодавством суб'єктів (учасників бюджетного процесу), органічно пов'язану систему дій щодо здійснення операцій із нормами права, результат якої закріплюється прийняттям відповідних правових актів, що мають офіційний характер і встановлену законом форму [10, с. 95]. У наведеному визначенні оминається проблема визначення сукупності стадій і внутрішньої структури бюджетного процесу. До того ж процес застосування норм бюджетного права не конкретизується за відповідними напрямками, які характеризують процес становлення і виконання відповідного бюджету, а також звітування та контролю за цим; так само, фактично, відсутня й деталізація бюджетних правовідносин, що виникають у такому процесі.

Відомий болгарський науковець А.С. Ангелов спробував ще більше спростити підхід до поняття бюджетного процесу, розглядаючи його як загальну процедуру формування бюджету, що дорівнює законодавчій процедурі розгляду та затвердження бюджету [11, с. 248–266]. У такому разі науковець пояснював свою логіку тим, що виконання бюджету – це його кінцева мета, яка безпосередньо не стосується процесу його утворення як правового явища. Утім, за будь-яких обставин не можна погодитись із зазначеною думкою, адже, по-перше, виконання бюджету є його найголовнішим етапом, заради якого існують інші стадії, а, по-друге, остаточна мета бюджетних правовідносин лежить значно глибше – у політичній та економічній площинах: перша стосується реалізації функцій держави та місцевого самоврядування шляхом забезпечення їх грошовими коштами бюджетів; а друга – розподілу та перерозподілу валового національного продукту.

Більш послідовно до питання сутності явища «бюджетний процес» підходила Л.К. Воронова. Вчена зазначала, що бюджетний процес – права категорія і здійснюється за правилами, встановленими юридичними нормами. У процесі виникає великий обсяг суспільних відносин, що регулюються правовими нормами і набувають форми бюджетних правовідносин. Відповідно до зазначеного, Л.К. Воронова визначала бюджетний процес як регламентовану правовими нормами діяльність державних органів по складанню, розгляду, затвердженню і виконанню бюджету, а також по складанню, розгляду і затвердженню звіту про його виконання [1, с. 123, 128]. Насамперед, нам імпонує чітке відображення в такому визначенні бюджетного процесу кожного з основних якісних станів існування бюджету як правового явища. По-друге, вказівка на процес як на регламентовану правовими нормами діяльність державних органів дозволяє зняти всі питання, що можуть виникати під час порівняння категорій «бюджетний процес» і «бюджетна діяльність», адже друга є фактичним вираженням першої і вони є тотожними категоріями.

Водночас, як можна помітити, Л.К. Воронова виділяла лише державні органи як учасників бюджетного процесу, що було традиційним для жорстко централізованої радянської бюджетної системи. За час, що минув із моменту здобуття Україною незалежності, відбулася значна децентралізація бюджетних відносин. Тому наразі помітну роль у бюджетному процесі відіграють ітакож органи місцевого самоврядування в особі відповідних місцевих рад, що затверджують рішення про місцеві бюджети на території поширення їх юрисдикції. Такі зміни в бюджетних відносинах відображені в більш сучасному визначенні бюджетного процесу, яке надає М.П. Кучерявенко, визначаючи бюджетний процес як сукупність дій уповноважених органів держави та місцевого самоврядування стосовно складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів, а також складання, розгляду та затвердження звіту про їх виконання, що здійснюються на підставі норм бюджетного права [12, с. 126].

Відштовхуючись від зазначеного, ми вважаємо доцільним внести зміни й до нормативного визначення поняття бюджетний процес у п. 10 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України. Офіційне визначення бюджетного процесу в єдиному кодифікованому акті вітчизняного законодавства має бути таким: «Бюджетний процес – регламентована бюджетним законодавством діяльність уповноважених органів держави та місцевого самоврядування стосовно складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства».

Надаючи дефініцію та витлумачуючи значення терміну «бюджетний процес», ми дослідили його внутрішню структуру та відповідні бюджетно-процесуальні стадії. Як можна переконатись, погляди науковців на стадійність бюджетного процесу істотно різняться. Зокрема М.І. Піскотін пропонував розглядати тільки три великі стадії бюджету – складання, затвердження і виконання [13, с. 67]. Однак, за обґрунтованим зауваженням Д.К. Мітрофанової, у такому разі «бюджетний процес обходився як без розгляду проекту бюджету, так і без складання, розгляду та затвердження звіту про його виконання. Водночас помітна частина бюджетно-правових норм штучно вилучалась зі складу інституту бюджетного процесу. Також, крім порушення внутрішньої єдності бюджетного права, за таких умов зменшувалась роль постійного контролю в бюджетному процесі – а саме переважна частина такого контролю і реалізується під час розгляду проекту бюджету (контроль за складанням проекту) та звіту про виконання бюджету (контроль за виконанням). Так само зазначене порушувало вироблений практикою державного управління баланс в розподілі бюджетних повноважень (а з ним – і відповідальності) між органами представницької та виконавчої влади» [14, с. 149]. Дійсно, не можна говорити, що після стадій складання бюджет одразу затверджується. Між цими стадіями наявний етап розгляду бюджету, що найбільш яскраво відбитий у відповідних читаннях проекту закону про Державний бюджет. Крім того, не можна ігнорувати необхідність затвердження представницьким органом звіту про виконання бюджету, що є логічним завершенням як бюджетного процесу, так і всього бюджетного циклу.

Чотири стадії бюджетного процесу як його внутрішню структуру можна отримати двома шляхами: або якщо залишити етапи складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів, однак опустити стадію звітування про виконання бюджетів (що, як ми тільки-но підкреслили, не є правильним); або якщо об'єднати етапи розгляду та затвердження бюджету в один етап. Саме останнім шля-

хом скористався вітчизняний законодавець, який у ст. 19 Бюджетного кодексу України визначив, що стадіями бюджетного процесу визнаються: 1) складання проектів бюджетів; 2) розгляд проекту та ухвалення закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); 3) виконання бюджету, включаючи внесення змін до закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет); 4) підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і ухвалення рішення щодо нього. На всіх стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит і оцінка ефективності управління бюджетними коштами відповідно до законодавства [5].

З такою стадійністю бюджетного процесу можна було б погодитися за умови автоматичного затвердження бюджету після розгляду відповідного його проекту. Однак навіть сам розгляд проекту закону про Державний бюджет України відбувається у Верховній Раді України за процедурою трьох читань, про що прямо йдеться в ч. 1 ст. 155 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861–VI [15]. А це означає, що існує помітна різниця між станом бюджету, що розглядається, та станом бюджету, що є затвердженим представницьким органом. Водночас треба зважати на те, що, за справедливим висновком Л.К. Воронової, «стадією бюджетного процесу вважається певний етап діяльності державних органів, протягом якого бюджет переходить з одного якісного стану в інший» [1, с. 125]. Тому по суті ми маємо виділяти окремо стадії розгляду бюджету та його затвердження.

Крім того, закріплене ст. 2 Бюджетного кодексу України визначення бюджетного процесу, так само як і ст. 1 Бюджетного кодексу України, яка визначає відносини, що регулюються Кодексом, містять пряму вказівку на виділення таких відокремлених одна від одної стадій бюджетного процесу: складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання [5]. Тому згадавши спрощення структури бюджетного процесу у ст. 19 Бюджетного кодексу України лише до чотирьох бюджетно-процесуальних стадій утворює змістовну правову колізію і лише вносить плутанину до одного з найвідповідальніших моментів у процесі становлення бюджету.

Нарешті, варто зауважити, що й більшість вчених так чи інакше визнають п'ятистадійну будову бюджетного процесу, яку наразі можна визнати правильною і такою, що об'єктивно виражає перехід бюджету як правового явища від одного якісного стану до іншого. Підбиває своєрідний підсумок щодо вивчення питання сучасна вітчизняна дослідниця О.В. Дічкова, зазначаючи, що кожна з п'яти стадій бюджетного процесу характеризується специфічним завданням, чітко визначеним складом учасників, наділених відповідними повноваженнями, а також тим, що за підсумками кожної зі стадій приймається відповідний правовий акт, який відображає і закріплює підсумки юридичних дій в межах конкретної стадії [16, с. 14].

Крім того, для нас важлива та обставина, що якщо у процесі розгляду бюджету представницьким органом існує лише його проект, який проходить відповідну процедуру трьох читань і до якого вносяться постійні зміни, то саме під час затвердження бюджету текст проекту бюджету стає погодженим, він набуває свого остаточного оформлення як Закон України або відповідне рішення місцевої ради. Зважаючи на таке, ми не можемо підтримати позицію О.В. Макух, яка вказує, що існують «дві обставини, що зумовлюють необхідність визнання розгляду та затвердження бюджету єдиною стадією бюджетного процесу. По-перше, розгляд проекту бюджету та його затвердження здійснюється тим самим представницьким органом (Верховною Радою України або місцевими радами), тобто єдиним суб'єктом. По-друге, розгляд проекту бюджету логічно завершується прийняттям Закону про державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет» [17, с. 28]. Як можна побачити на прикладі затвердження Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік, після прийняття у третьому читанні Закон подається на підпис спочатку Голові Верховної Ради України, а потім Президенту України, водночас відбувається промульгація Закону.

Про відповідну процедуру безпосередньо йдеться у ст.ст. 129, 130, 131 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. №1861–VI [15]. Зокрема в ч. 1 та ч. 2 його ст. 130 зазначається, що «текст закону, прийнятий Верховною Радою, не пізніше як у десятиденний строк оформляється головним комітетом, візується головою комітету та керівником секретаріату цього комітету чи особами, які виконують їх обов'язки, керівником юридичного підрозділу та керівником підрозділу, на який в установленому порядку покладено функцію з оформлення на підпис Голові Верховної Ради України прийнятих Верховною Радою актів, і подається на підпис Голові Верховної Ради України. Якщо текст закону завізований із зауваженнями, вони разом із текстом закону подаються Голові Верховної Ради України. Голова Верховної Ради України підписує поданий на підпис закон не раніше двох і не пізніше п'яти днів із дня його подання, крім випадків, передбачених цим Регламентом» [15]. За ч. 1 та ч. 2 Конституції України, Голова Верховної Ради України після підписання закону невідкладно направляє його Президентові України. Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону підписує його, беручи до виконання, та офіційно оприлюднює його або повертає закон зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями до Верховної Ради України для повторного розгляду [18]. Тож, офіційне затвердження

розглянутого найвищим представницьким органом України закону про Державний бюджет України має окремі яскраво виражені процедурні особливості, які не можна ігнорувати.

Висновки. Отже, оптимальною внутрішньою структурою бюджетного процесу, в якій кожна окрема стадія буде мати свої особливості та залишатиметься процедурно відокремленою від інших стадій, є його розподіл на п'ять стадій: складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання. Саме із врахуванням такої структури бюджетного процесу слід викласти ст. 19 Бюджетного кодексу України, узгодивши її зі ст. 1 та ст. 2 Кодексу та привівши у відповідність з офіційною законодавчою процедурою, за якою затверджується закон України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Водночас стадія виконання бюджету як за доходами, так і за видатками займатиме передостаннє, четверте за послідовністю, однак найважливіше за своїм значенням місце. Це зумовлюється тим, що тільки на стадії виконання бюджету відбувається безпосередня взаємодія бюджетного процесу з рухом грошових коштів публічного територіального утворення, акумулюючи до його основних централізованих грошових фондів кошти із запланованих джерел і розподіляючи їх до потребуючих отримувачів бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Воронова Л. К. Бюджетно-правове регулювання в СРСР / Л.К. Воронова. – Київ : Вища школа, 1975. – 184 с.
2. Ким А.И. Государственно-правовые процессуальные нормы и их особенности / А.И. Ким, В.С. Основин // Правоведение. – 1967. – № 4. – С. 40–47.
3. Ефремова Т.Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный : св. 136 000 словарных статей, ок. 250 000 семантических единиц : в 2-х т. / Т.Ф. Ефремова. – Т. 2 : П – Я. – 2-е изд., стер. – Москва : Рус. яз., 2001. – 1 085 с.
4. Финансовое право : [учебник] / под ред. Н.И. Химичева. – Москва : Юристъ, 1999. – 733 с.
5. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50. – С. 1 778. – Ст. 572.
6. Загальна теорія держави і права / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін. ; за ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Харків : Право, 2010. – 583 с.
7. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса / М.С. Строгович – Москва : Издательство Академии наук Союза Советских Социалистических Республик, 1958. – 703 с.
8. Юридична енциклопедія : в 6-ти т. / за ред. Ю.С. Шемшученка та ін. – Т. 1 : А–Г. – Київ : Видавництво «Українська енциклопедія», 1998. – 672 с.
9. Економічна енциклопедія : у 3-х т. / гол. ред. Б.Д. Гаврилишин. – Т. 1 : А (абандон) – К (концентрація виробництва) : енцикл. / відп. ред. С.В. Мочерний. – Київ ; Тернопіль : Видавничий центр «Академія», 2000. – 863 с.
10. Чернадчук В.Д. Щодо визначення поняття «бюджетний процес» / В.Д. Чернадчук // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 9. – С. 93–95.
11. Ангелов А.С. Финансовое право на Народна Република България / А.С. Ангелов. – София : Издательство Болгарской академии наук, 1960. – 590 с.
12. Финансовое право : [підручник] / М.П. Кучерявенко, Д.О. Білінський, О.О. Дмитрик та ін. ; за ред. М.П. Кучерявенка. – Харків : Право, 2013. – 398 с.
13. Пискотин М.И. Советское бюджетное право (основные проблемы) / М.И. Пискотин. – Москва : Юридическая литература, 1971. – 312 с.
14. Мітрофанова Д.К. Правове регулювання виконання Державного бюджету України за доходами : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Д.К. Мітрофанова ; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2013. – 212 с.
15. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №№ 14–15, 16–17. – Ст. 133.
16. Дічкова О.В. Складання проекту державного бюджету України як стадія бюджетного процесу: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.В. Дічкова ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2011. – 19 с.
17. Макух О.В. Правове регулювання фінансового контролю в бюджетному процесі (на прикладі державного бюджету України) : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О. В. Макух ; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2009. – 202 с.
18. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

